

ÉNYÉM A NAGYVILÁG

EGY HÓNAP KRÓNIKÁJA

— Október hó. —

A viszonylag szokatlanul enyhe időjárás nemcsak Magyarországon tapasztalható, hanem az európai hadszíntereken is. Így csaknem minden európai arcvonalon még élénk harci tevékenység folyik s ha novemberben hirtelen nem áll be a tél, még mindig támadó jellegű hadműveletek állhatnak az események központjában.

A keleti arcvonal gyújtópontjában a német hadsereg támad. Támadásai azonban most nem a gyors előretörés jegyében történnek, mert éppen a küszöbön álló téli időre való tekintettel az elfoglalt területek utánpótlásának megszervezése és a közvetlen védelem kiépítése a harcok lassúbb ütemét kényszeríti a támadóra. A téli arcvonal berendezése ezen az arcvonalon azért sem szorulhat háttérbe, mert a szovjet hadvezetőség különösen szereti a téli támadó hadjáratokat. Ezt részben indokolja, hogy az orosz katonaság könnyebben alkalmazkodik a téli időjárás viszontagságaihoz, részben pedig az, hogy az orosz utánpótlási vonalak jóval rövidebbek. Így nem látszik lehetetlennek a szovjet hadsereg nagy veszteségei ellenére sem az a hónap végén érkezett híradás, hogy a szovjethadsereg támadásra összehívott csapategységeit figyelték meg Osztaskovtól délre a toropeci magaslatok előtt. Az előkészület talán Vitebszk és Vjazma felé való előretörésre mutat.

A Sztalingrádért vívott harcok októberben ugyanabban az ütemben folytak, mint az előző hónapban. A város belsejében és a külvárosi térségekben épített hatalmas ipartelepek egymás után kerültek német kézre, így a hónap elején Orlovka elővárost, a hónap közepén a város északi végénél lévő traktorgyárat foglalták el a németek s elérték a Volga partját. Röviddel ezután a 10 kilométerrel délebbre fekvő Vörös Barrikád elnevezésű ágyúgyár telepei jutottak a németek birtokába, majd október 26-án a Vörös Október nevű ércművek hatalmas telepének jórészét is elfoglalták. A várost a szovjetcsapatok elkeseredetten védik s a németek minden talpalatnyi helyért alaposan megküzdenek. Sztalingrád fölmentése ma már a Volga túlsó partjáról indított támadással lehetetlen volna s ezért kísérletez a szovjethadvezetőség északon és újabban délen is erős tehermentesítő támadásokkal. A nyomás megszüntetésére azonban a Don- és Volgakönyöknél létesített német záróállás felgöngyölítése volna csak alkalmas, mert ekkor a támadó a német ostromló sereg hátába kerülhetne, s azért ezen a helyen különös erővel támadnak az oroszok. A fontos állást azonban a német csapatok szilárdan tartják kézben.

A Kaukázusban a harcok tovább folynak és a német jelentések újabb térnyerésről számolnak be. A Fekete-tenger partján Tuapsze a támadás célja. A várost már csaknem 30 kilométernyire közelítették meg a németek,

dél felől pedig már elérték a tengerpartot is, úgyhogy Tuapsze bekerítés előtt áll. Terek folyónál, a Kaukázus lábánál Nalicsik városát foglalták el legújabbán. A további előnyomulás iránya itt a grozniji olajmezők felé mutat.

Afrikában október elejéről a híradások fokozott légitévékenységről számoltak be. Ez a tevékenység nagyarányú földerítést célzott brit részről s egy hatalmas légicsatával ért véget. Maga az offenzíva október 25-én indult meg. Brit részről Alexander tábornokot állították Rommel tábornaggal szembe. A támadó hadsereg az eddigiekhez képest szokatlanul nagy volt, mert az egyiptomi hadszíntér helyzetét tekintve csak szembetámadás volt lehetséges. Az *Interinf.* közlése szerint az angol hadsereg az 1., 7. és 10. páncélos hadosztályt küldte harcra az 1. délafrikai, a 2. újjélandi, a 9. ausztráliai, s az 5. indiai gyaloghadosztállyal egyetemben, amelyeket két görög gyalogezred egészített ki. Hazai csapatokból csak a 44. londoni, az 50. és 51. skót hadosztály vett részt a küzdelemben. A támadás első napján 104 páncélgépkocsit semmisítettek meg a védők az állások előtti aknamezőkön. A csata hat napon át változatlan hevességgel tartott. Csaknem ezer páncélcocsi támadta Rommel állásait, de a brit támadás ennek ellenére sem jutott előbbre. Angol részről rendkívül tartózkodóak a jelentések, de német rénről is hangsúlyozzák, hogy a támadásban csak pillanatnyi szünet állott be. A támadás alatt az angolok Marsa Matruhnál partraszállást is megkíséreltek, ezt azonban a tengelycsapatok visszaautasították.

Ezen az arcvonalon tehát erős harcok vannak kilátásban s talán lassú anyagcsata kezdetét jelentették csak az első próbálkozások.

A *Távol-Kelet* eseményei között a santacruzai tengeri csata foglalja el a főhelyet. A japáni jelentések négy amerikai repülőgépanyahajó, egy csatahajó és másik nagyobb hajó elpusztítását jelentették. Az amerikai flotta ezúttal már harmadszor kísérel meg a Salamon-szigetekenél az áttörést, amelynek nyilvánvaló célja Ausztrália megvédése volna. Még augusztus elején tette az első kísérletet a japáni hajóhad feltartóztatására. Ekkor 13 cirkáló és 9 romboló pusztult el a csatában. Augusztus végén folytatódott a hatalmas tengeri küzdelem, amelyben egy repülőgépanyahajót, 3 nehéz cirkálót és 5 rombolót veszített az amerikai flotta. A két akció parancsnoka Ghormley admirális volt, s őt követte Halsey admirális, aki a santacruzai csatát vezette. A három nagy tengeri csatában annyi amerikai hajó esett áldozatul, hogy az amerikai flotta fölénye most már csaknem kiegyenlítettnek látszik. A japáni jelentések szerint az utolsó csatában 49 önmagát feláldozó torpedóvető repülőgép vett részt s ez el is döntötte a csata sorsát.

Az amerikaiak északon, Japán felé tovább építik támaszpontrendszerüket. Október 4-én az Andreanos-szigeteket — Unalaska és Kamcsatka között — amerikai csapatok szállták meg.

A diplomácia hírei közül érdekesnek tartjuk a Budapesti Tudósító hírét, amely szerint a „Die Tat” vatikáni informátora jelentette, hogy Taylor a pápánál tett látogatása alkalmával az angolszászok részletes terveit ismertette a pápával Európa háború utáni kialakításáról.

Az újvilágban s Angliában meglehetősen port vert föl Sztalin nyilatkozata, amely szerint a „szövetségesek segítsége kevésbé volt hatékony annál a segítségnél, amit a szovjet nyújtott a szövetségeseknek”.

Szalánczi Károly